İÇİNDEKİLER

ÜLKE PROFİLİ

I. GÜRCİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİ

- Temel Göstergeler
- Siyasi ve İdari Yapı
- Gürcistan Tarihi
- Dış İlişkiler
- Siyasi Durum

II.GENEL EKONOMİK YAPI

1. Temel Makro Ekonomik Göstergeler
2. Dış Borçlar
3. Enflasyon
4. Döviz Politikaları
5. Özelleştirme
6. Sektörler

- Bankacılık ve Finans
- Sanayi
- Enerji
- İnşaat
- Tarım ve Hayvancılık
- Ulaştırma ve Haberleşme
- Turizm

7. Doğal Kaynaklar

III. EĞİTİM VE KÜLTÜR

- Sosyal Yapı ve İstihdam
- Eğitim
- Sağlık ve Sosyal Güvenlik
- Kültürel Hayat

IV. DIŞ TİCARET

- Dış Ticaret Politikaları
- Yatırımlar

V. TÜRKİYE –GÜRCİSTAN TİCARİ FAALİYETLERİ

- Türk Eximbank Kredileri
- Gürcistan'da Türk Yatırımcıların Karşılaştığı Sorunlar ve Mevcut Durum
- Başlıca İşbirliği Yapılabilecek Alanlar

VI. FAYDALI BİLGİLER

- İş Saatleri ve Resmi Tatil Günleri
- Ulaşım
- Konaklama
- Lokantalar
- Gürcistan'ın Yurt Dışındaki Büyükelçilikleri
- Gürcistan'ın Diğer Dış Temsilcilikleri
- Faydalı Adresler

I. GÜRCİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİ

Temel Göstergeler

Resmi adı	: Gürcistan
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Devlet Başkanı	: Mikheil SAAKASHVILI
Başkent	: Tiflis
Nüfus	: 4.479.011 (2003)
Başkent Nüfusu	: 1, 4 milyon kişi
Komşuları	: Güneyinde Türkiye ve Ermenistan, Doğusunda Azerbaycan, Batısında Karadeniz, Kuzeyinde Rusya Federasyonu yer almaktadır.
Coğrafi Koordinatları	: 40-47^0 Doğu boylamları, 41-44^0 Kuzey enlemleri
Yüzölçümü	: 69.700 km^2
Karasuları	: Hazar Denizi havzasına akan nehirler: Mtkvari (1364 km.), Tergi (623 km.) Alazani (351 km.) Karadeniz havzasına akan nehirler: Çoruh (438 km.), Rioni (327 km.), Enguri (213 km.) Önemli Gölleri: Paravani, Hozapini, Paliastomi, Tabatskuri, Ritsa, Bazaleti
Önemli Şehirleri	: Tiflis (1,4 milyon kişi), Kutaisi (240 bin kişi), Rustavi (158 bin kişi), Batum (137 bin kişi) Gori (70 bin kişi), Poti (50 bin kişi)
GSYİH	: 3,883 milyar ABD Doları (2003)
Kişi başına GSYİH	: 867 ABD Doları (2003)
GSYİH (büyüme)	: %5,4 (2003)
Para Birimi	: Lari (GEL),
Kur Oranı	: 1 ABD Doları=2,18 Lari(2003)
Enflasyon Oranı (2003)	: % 7
Tarımsal Üretim	: Üzüm, narenciye, çay, fındık, sebze, patates, çiftlik

hayvanları

Madenler	: Manganez, bakır, çelik, demir, çinko, kömür, petrol
Sanayi üretimi	: Metal işleme, uçak üretimi, elektrik teçhizatı, takım tezgahları, kimyasal maddeler, kereste, şarap üretimi
İşsizlik Oranı	: %11,4 (2001, ILO standartlarına göre)
İthalat	: 1057,7 milyon ABD Doları (2003)
İhracat	: 444,0 milyon ABD Doları (2003)
Dış Tic.Hacmi	: 1501, 9 milyon ABD Doları (2003)
İhraç Ürünleri	: Narenciye, çay, fındık, şarap, diğer gıda maddeleri, hurda metal, kimyasal maddeler,fındık, makineler.
Limanlar	: Poti, Batum, Sukhumi
İklim	: Karadeniz sahili ve Rion havzasında ılık, nemli ve yarı tropik bir iklim hüküm sürmektedir. Doğu Gürcistan'da daha karasal bir iklim hüküm sürmektedir. Kışları soğuk, yazları ise kuru ve sıcaktır.
Doğal Kaynakları	: Ormanlar, manganez rezervi, demir ve bakır
Nüfus Artış Oranı	: -% 0,55
Çalışan nüfus ve Sekt. Dağılım	: %20 sanayi, %40 tarım, %40 hizmet.
Dinler	: Ortodoks Gürcü %65, Müslümanlar %11, Ortodoks Rus %10, Gregoryen Ermeni % 8, diğerleri % 6
Resmi Dil	: Gürcüce
Nüfusun Etnik dağılım	: Gürcü %70,1, Ermeni %8,1, Rus % 6,3, Azeri %5,7, Oset %3, Abaza % 1,8, diğerleri % 5
Okuma-Yazma Oranı	: % 99
Bağımsızlık İlanı	: 9 Nisan 1991

Siyasi ve İdari Yapı

İdari Yapı	: 9 bölge , 9 kent, iki Özerk Cumhuriyet (Abhazya ve Acara), bir Özerk Bölge (Güney Osetya)
Milli Gün	: 26 Mayıs (26 Mayıs 1918 tarihinde Gürcistan S ovyet Rusya'dan ayrılmıştır)
Oy Verme Hakkı Yaşı	: 18
Anayasa Kabul Günü	: 17 Ekim 1995
Seçimler	: 5 yılda bir Devlet Başkanı seçimleri, 4 yılda bir parlamento seçimleri, 4 yılda bir yerel seçimler yapılmaktadır.
Yasama	: Son seçimler 2004 yılında yapılmıştır.

Gürcistan Tarihi

Gürcistan'a, bugünkü halkın ataları olan toplulukların M.Ö 7.yy'da Mezopotamya'dan geldiği tahmin edilmektedir. M.S. 4. yy başlarında Gürcüler Hrıstiyanlığı kabul etmişler ve 5.yy'de Gürcü alfabesi ilk kez kullanılmaya başlanmıştır. 6.yy'de Gürcistan'da feodal bir yapı oluşmuş, ardından Ülke, 9.yüzyıla kadar Arap hakimiyeti altında kalmıştır. İki yüzyıl süren Müslüman hakimiyetinden sonra 9.yy'de başlayan özgürlük hareketi sonunda II.David ve Kraliçe Tamara döneminde Gürcistan en görkemli dönemini yaşamıştır. 13. yy'a kadar geçen bu dönem Gürcistan tarihinde "Altın Çağ" olarak adlandırılmaktadır.

Ancak, 1220'den itibaren başlayan Moğol istilaları, bunu izleyen Timur istilası (1384-1403) Gürcistan tarihinin sürekliliğini bozmuştur. Bu arada Gürcistan Kral VIII. Giorgi (1446-1465) yönetiminde tekrar bağımsızlığını kazanmış ama bağımsızlık sürekli olamamıştır.

1510 yılında Osmanlı orduları Gürcistan'ın büyük bir bölümünü ele geçirmiş, daha sonra bu yüzyılın sonunda İranlı'lar Ülkenin doğusuna hakim olmuştur. Sonraki yıllarda Osmanlı ve İran egemenliği altında kalan Gürcistan, Kral II.Iraklı döneminde 1783 yılında yapılan Georgiyavsk Dostluk Anlaşması ile Rusya'nın himayesi altına girmiştir. 1801 yılında Anlaşmayı tek taraflı olarak fesh eden Rusya, Gürcistan'ı ilhak etmiştir.

Bolşevik ihtilalinden sonra 26 Mayıs 1918 tarihinde Gürcistan bağımsızlık ilan etmiş ancak, Kızılordu'nun 1921 yılındaki müdahelesi sonucunda, 1922`de Transkafkasya Sovyet Federe Sosyalist Cumhuriyeti'ne (TSFSR) bağlanmıştır. 1936 yılında TSFSR'nin dağılmasıyla SSCB'nin bir üyesi olmuştur.

Sovyetler Birliği'nin glastnost ve prestroyka hareketi ile birlikte dağılma

sürecine girmesinin ardından, Gürcistan`da 1990 yılı başından itibaren güçlü bir bağımsızlık hareketi başlamıştır. Bu süreç içinde Gürcistan Yüksek Sovyeti`nce, 1921 Gürcistan-SSCB Anlaşması ile 1922 Birlik Anlaşması'nın geçersizliğini ilan eden kararlar alınmış ve 31 Mart 1991 tarihinde Ülke genelinde referanduma gidilmiş, 9 Nisan 1991 tarihinde Gürcistan parlementosu ülkenin bağımsızlığını ilan etmiştir.

Gürcistan bağımsızlık süreciyle birlikte kendisini iç çatışmaların ortasında bulmuştur. Gürcistan'da Acara ve Abhazya Özerk Cumhuriyetleri ile Güney Osetya Özerk Bölgesi mevcuttur.

1991 yılı Mayıs ayında Gamsahurdiya halkın %86,5 oyu ile yeni kurulan Cumhuriyetin Başkanı olmuştur. 21 Aralık 1991 tarihinde başlayan iç çatışmalar, 6 Ocak 1992 de Gamsahurdiya'nın ailesi ile birlikte Ülkeyi terk etmesiyle son bulmuştur. Ekim 1992'de yapılan seçimler sonucunda Shevardnadze Devlet ve Parlemento Başkanı seçilmiştir. 2004 yılında yapılan son seçimler sonucunda Mikheil SAAKASHVILI Devlet Başkanlığı görevini üstlenmiştir.

Dış İlişkiler

Bağımsızlığını kazandıktan sonra Gürcistan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye dir. Bağımsızlık sonrasında Türkiye Gürcistan ilişkileri askeri işbirliğini de içinde alacak şekilde gelişmiştir.

Gürcistan dış politikada, Rusya Federasyonu ile Batı arasında denge sağlamaya özen göstermektedir.

Gürcistan 1995 yılında Bağımsız Devletler Topluluğu'na katılmıştır. Aynı zamanda, GUUAM (Gürcistan, Özbekistan, Ukrayna, Azerbaycan ve Moldova işbirliği paktı) ve KEİ üyesidir. Gürcistan NATO ve Avrupa Birliği'ne üye olmak için başvurmuştur.

Gürcistan'da Büyükelçilikleri bulunan ülkeler; Polonya, Romanya, Rusya Federasyonu, Türkiye, Ukrayna, İngiltere, İran, İsrail, ABD, Çin Halk Cumhuriyeti, Ermenistan, Azerbaycan, Fransa, Almanya, Yunanistan ve İtalya dır.

Gürcistan'da temsilciliği bulunan başlıca uluslararası kuruluşlar; Birleşmiş Milletler, Avrupa Komisyonu, Kızıl Haç, AGİT, OSCE, Uluslararası Göç Teşkilatı, IMF ve Dünya Bankası dır.

Siyasi Durum

Gürcistan bağımsızlık süreciyle birlikte kendisini etnik çatışmaların ortasında bulmuştur. Gürcistan'da Acara ve Abhazya Özerk Cumhuriyeti ile Güney Osetya Özerk Bölgesi mevcuttur.

Rüşvet ve yolsuzluk, enerji yetersizliği ve kayıt dışı ekonomi Gürcistan ekonomisini olumsuz etkileyen başlıca faktörlerdir.

Gürcistan Türkleri

Gürcistan'da yaklaşık 500 bin Türk kökenli nüfus bulunmaktadır. Gürcistan'ın çeşitli bölgelerinde dağınık şekilde yaşayan Türkler; Karapapak, Borçalı, Ahıska, Kıpçak, Oğuz ve Azeri olarak adlandırılmaktadır. Azeriler yaklaşık 300 bin nüfusla ilk sırada yer almaktadır.

II. GENEL EKONOMİK YAPI

Sovyetler Birliği'nin dağılması Gürcistan ekonomisi üzerinde olumsuz bir etki yaratmış ve oldukça istikrarsız bir yapı ortaya çıkmıştır. Hammadde, enerji ve diğer endüstri ürünlerinin pazarlandığı diğer Cumhuriyetlerle arasındaki bağların ortadan kalkması Gürcistan ekonomisini olumsuz etkilemiş, bireysel gelirlerde, tarımsal ve sanayi üretiminde, turizm gelirlerinde önemli düşüşler yaşanmış, enflasyon ve işsizlik önemli ölçüde artmıştır.

1991'de bağımsızlığını kazandıktan sonra Gürcistan'daki ekonomik durumunun oldukça istikrarsız olduğu gözlenmiştir. Bağımsızlığın ilk yıllarında, yüksek enflasyon, sanayi ve tarım ürünleri üretiminde azalma, ülkeye gelen turist sayısında düşüş ve işsizlik oranında artış görülmüştür. Bağımsızlığın ilan edilmesinden 1995 yılına kadar geçen sürede Gürcistan'ın GSYİH'sı her yıl azalan bir seyir izlemiştir.

1995 yılında başlatılan Ekonomik istikrar programlarının başarıyla uygulanması sonucunda, Gürcistan ekonomisinde gözle görülür bir düzelme kaydedilmiştir. 2003 yılında Gürcistan'daki GSYİH 8,465 milyar Lari' dir

Gürcistan'da serbest pazar ekonomisinin kurum ve kuruluşlarıyla tesis edilme çalışmalarının başlatılmasından bu yana özel sektörün GSYİH'deki payında artış eğilimi görülmektedir.

Son yıllarda sanayi, ulaşım, ticaret, otel ve lokanta hizmetleri ve iletişim sektörlerinde ekonomik anlamda büyüme gözlemlenmektedir.

Gürcistan'ın başlıca ekonomik faaliyetleri tarım (çay, fındık, narenciye ve üzüm), madencilik (magnezyum ve bakır) ve sanayi (içecek, metal ve makine üretimi) sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Gürcistan'da hidro elektrik kaynakları mevcut olup, doğalgaz ve petrol ihtiyacı ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

2003 yılında ekonomideki büyüme sanayi, tarım, inşaat sektörlerindeki gelişmelerden ve ticaret alanındaki faaliyetlerin aktifleşmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, iletişim ve maliye sektörlerindeki ekonomik büyüme GSYİH'nın artmasında önemli oranda katkı sağlamıştır.

1996-2003 yıllarında ekonomide üretilen toplam katma değerin ortalama artış oranı %5,3'tir.

Ülkenin en önemli sektörü olan tarım sektörü için 2003 yılı son 9 yılın en verimli dönemidir. Tarım sektörünün ekonomiye sağlamış olduğu katma değer 2003 yılında %7 oranında artış göstermiştir.

2003 yılında bir önceki yıla kıyasla, sanayide üretilen toplam katma değer %14,0 oranında artış göstermiştir. Bu artışın esas nedeni maden sanayi ve işletme sanayinin büyüme hızının yüksek oluşudur.

İnşaat sektörü, Ülke ekonomisinin dinamik şekilde büyüyen sektörlerinden birisidir. 1995-2003 yıllarında bu alanda oluşan toplam katma değerin ortalama büyüme hızı %17,1 oranındadır. Bu alandaki faaliyetlerin temeli iç pazara yönelik ihtiyaçlardır, ancak dış kaynaklardan finanse edilmiş Bakü-Supsa ve Bakü-Ceyhan petrol boru hatları, Şahdeniz-Türkiye gaz boru hattı, enerji ve iletişim alanlarında gerçekleştirilen uluslararası rehabilitasyon projeleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

2003 yılında ticaret hacmindeki artış %7 oranında iken, 1996-2003 yıllarında bu alanda üretilen toplam katma değerin yıllık ortalama büyüme hızı %5,4 oranında gerçekleşmiştir.

2003 Yılı Temel Sosyo-Ekonomik Göstergeleri

	2003 Yılının 2002 Yılına Oranı
GSYİH	%108,6
Sanayi Ürünlerinin Toplamı	%110,6
Enerji Ürünlerinin Toplamı	%107,5
Gıda Maddeleri, İçki ve Tütün Ürünlerinin Toplamı	%126,2
Tarım Ürünlerinin Toplamı	% 107,0
Her Türlü Ulaşım Taşımacılığı	% 108,8
Perakende Ticaret Hacmi	%108,7
Dış Ticaret Hacmi	% 139,2
İhracat	%127,7
İthalat	%144,6
Tüketici Fiyatları Endeksi	%104,8

1. Temel Makroekonomik Göstergeler

Gürcistan Maliye Bakanlığı verilerine göre, 2003 yılı Ocak-Kasım aylarında devlet bütçesi (merkezi bütçe, özel devlet fonları ve yerel bütçeden oluşan devlet bütçesi) toplam gelirleri 1170,6 milyon Lari'dir. Söz konusu bütçe gelirlerinin % 92,3'ü vergiden, %5,7'si vergi dışı kaynaklardan, %2'si ise yurt dışından gelen hibe gelirlerinden elde edilmiştir.

Gürcistan Milli (Merkez) Bankası verilerine göre, 31 Aralık 2003 tarihinde tedavüldeki para miktarı 473,2 milyon Lari' dir

2003 yılı Aralık ayında çalışan nüfusun geçinebilme endeksi 136 Lari olarak hesaplanmıştır. Asgari ücret 54,1 Lari' dir.

GSYİH'nin Sektörel Dağılımı (2003)

Başlıca sektörler	Milyon Lari	Toplamdaki Payı (% olarak)	2002 Yılına Göre Artış Oranı (%)
Tarım, ormancılık, avcılık ve balıkçılık	1715,3	20,3	7,0
Sanayi	1129,2	13,3	14,0
İnşaat	438,8	5,2	16,3
Ticaret	1103,3	13,0	7,0
Otelcilik ve lokantacılık	245,7	2,9	14,4
Ulaşım	857,8	1,3	10,1
İletişim	292,6	3,5	31,3
Finans	124,1	1,5	19,8
Devlet yönetimi, savunma	326,2	3,9	- 2,6
Eğitim	273,5	3,2	1,7
Sağlık ve sosyal hizmetler	364,5	4,3	5,1
Diğer sosyal hizmetler	273,1	3,2	19,1
Elektrik enerjisi, doğal gaz, su	302,5	3,6	2,2

2003-2004 döneminde Bakü-Tiflis –Ceyhan Petrol Boru Hattı ve Güney Kafkasya Doğal Gaz Boru Hattı projelerindeki yatırımlar nedeniyle ekonomik büyümenin ivme kazanması beklenmektedir.

2. Dış Borçlar

2003 yılı Ocak-Kasım aylarında toplam harcama tutarı 1358,7 milyon Lari olup merkezi bütçe açığı 188,1 milyon Lari olarak gerçekleşmiştir. Toplam harcamalarının % 10,2'si borçların ödenmesi için kullanılmıştır.

30 Kasım 2003 tarihine göre, devlet bütçesi borçlarının toplamı 4699,1 milyon Lari civarında olup, söz konusu borcun 3135,6 milyon Lari'si dış borçlardan oluşmaktadır. Bir yıl içerisinde dış borçlar Lari olarak % 9,8 oranında azalmıştır.

3. Enflasyon

2003 yılında 2002 yılına göre, tüketici fiyatları milli endeksi %4,8 oranında artmıştır. Anılan dönemde, yıllık enflasyon oranının ortalaması % 7 olup, 2003 yılı boyunca aylık enflasyon oranının ortalaması %0,56 olarak gerçekleşmiştir.

4. Döviz Politikaları

Gürcistan Lari'si 25 Ekim 1995 tarihinde tedavüle sürülmüş olup, beş yıl boyunca Lari'nin uluslararası para piyasalarındaki döviz kuru sabitlenmiştir. Lari'nin tedavüle girmesinden 1998 yılına kadar geçen sürede, Gürcistan Milli Bankası (Merkez Bankası) Lari'nin piyasa değerini, ABD Doları rezervlerini satıp para ve finans piyasalarına müdahale etmek suretiyle muhafaza etmiştir.

Anılan dönemde Gürcistan Milli Bankası'nın döviz rezervleri, Dünya

Bankası'nın finans destek programları ile desteklenmiş olup, 1998 yılı sonunda söz konusu döviz politikalarında değişiklik yapılması öngörülmüştür.

Gürcistan ile önemli ticaret hacmine sahip Rusya'da ortaya çıkan ekonomik kriz Lari'yi olumsuz etkilemiştir. Gürcistan Milli Bankası milli para birimini korumayı teminen döviz rezervlerinin önemli bir kısmını çok kısa bir dönem içinde satmak zorunda kalmıştır.

1999 yılının Ocak ayında Gürcistan Lari'sinin değerinin serbest piyasa koşulları içinde oluşması yönünde karar alınmıştır.

5. Özelleştirme

Gürcistan'da 1990'lı yılların başlarında özelleştirme süreci başlamış olup, özelleştirme, ekonominin yeniden yapılandırılmasında ve pazar ekonomisine geçiş sürecinde kullanılan önemli araçlardan bir tanesidir.

Gürcistan'ın ekonomik reformları, ülkenin altyapısının ve stratejik işletmeler hariç, sanayinin tamamen özelleştirilmesini öngörmektedir.

Küçük Ölçekli İşletmelerin özelleştirilmesi başarıyla gerçekleştirilmiş olup, büyük sanayi işletmelerinin özelleştirilmesine ilişkin bazı sorunlar mevcuttur. 1991-2001 yılları arasında yaklaşık 16.500 KOBİ özelleştirilmiştir.

Gürcistan'da küçük ve orta ölçekli yatırımların %80'i özelleştirilmiştir. Sektörel bazda bakıldığında, özelleştirilen işletmelerin yüzde 28,5'i tarım, yüzde 18,5'i inşaat ve yüzde 15,2'si sanayi sektöründedir. Özelleştirme oranının en düşük olduğu sektör enerji sektörüdür

6. Sektörler

Bankacılık ve Finans

Gürcistan'da Bankacılık sistemin kurulma süreci 1991 yılından itibaren başlamıştır. Bir taraftan para politikasını yöneten ve bankacılık sistemini denetleyen Gürcistan Milli (Merkez) Bankası ve diğer taraftan ticari bankalara ilişkin mevzuat geliştirilmiştir..

Gürcistan'da bankacılık sistemi, Gürcistan Milli (Merkez) Bankası ve ticari bankalardan oluşmaktadır. Gürcistan Milli Bankası Merkez Bankası'nın görevlerine sahiptir. Yabancı ticari bankalar Gürcistan'da kendi şubelerini açabilirler veya Gürcü ticari bankaların hissedarları olabilirler. Gürcistan Bankacılık sistemindeki yabancı yatırımların payı %25'dir.

1995 yılı itibariyle Gürcistan Milli (Merkez) Bankasının gözetim politikası, dünyada başta gelen sanayi ülkeleri ile BIS -"Bankacılık Gözetimi Bazel Komitesi" tarafından yayımlanan "Banka Gözetiminde 25 Temel İlke"'ye dayanmaktadır. Ticari banka faaliyetlerinin değerlendirilme ve denetim yöntemi olarak ise dünyaca bilinen ve kullanılan CAMEL sistemi uygulanmaktadır. Bankacılık gözetimi ile ilgili lisanslama, yönetim, mülkiyet, sermaye kifayeti, kredi politikası, aktiflerin sınıflandırılması, kredi toplama, mali, kredi, kur v.s. riskleri, iç kontrolü ve audit gibi

çeşitli konuları içeren bankacılık denetim kuralları ve işlemleri her yıl geliştirilmektedir.

Bankacılık sektörünün geliştirilmesi ile beraber, Gürcistan bankacılık sisteminin esas çekirdeği olan ve bankacılık sisteminin istikrarlılık kalitesini belirten bankalar ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Gürcistan'da 25 banka faaliyette bulunmasına rağmen, bankacılık sektöründe mevcut toplam aktiflerin %81'i, taahhütlerin %87'si ve mevduatın % 86'sı büyük 7 bankada bulunmaktadır. Bankacılık sektöründeki finans verilerinin artırılması bu 7 bankanın aktif faaliyetlerinin sonucudur.

Gürcistan bankacılık sisteminde toplam taahhütlerin %80-85'i ve toplam aktiflerin %60-65'i yabancı döviz halinde olup, Lari toplama fonksiyonunun zayıftır.

Bankacılık sisteminde belli sorunlar mevcut olup, sorunların çözülmesi Gürcistan Milli (Merkez) Bankası'nın öncelikli faaliyetleri arasındadır. Söz konusu sorunlar şunlardır: bankaların sermaye toplamasının seviyesinin düşük olması, bankacılık sistemine karşı yetersiz güven ve kayıt dışı ekonominin önemli boyutta olması, banka dışında mevcut paranın bankacılık ağlarında toplanmasına engellemektedir. Bu durum, bankacılık sistemindeki kredi kaynaklarında açığa neden olmaktadır.

Ülkede gerçekleştirilen bankacılık reformları neticesinde bazı gelişmeler elde edilmiştir. Bu gelişmeler ise, ticari bankaların sayısının azaltılması, devlet banmalarının özelleştirilmesi, banka ürünleri hacminin artışı, banka hizmetlerinin geliştirilmesi, uluslararası standartlara uygun denetim politika ve prosedürlerinin pratikte uygulanması, kalite ve miktar göstergelerinin yükselmesi, sağlam rekabet ortamının oluşturulmasıdır. Dolayısıyla, bankacılık sisteminin alt yapısı bugünkü piyasa şartlarına uygun olup bankacılık sisteminden yararlanmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerinin artan taleplerini karşılayabilir hale gelmiştir. Elde edilen sonuçlara rağmen, Gürcistan bankacılık sistemi hala gelişme sürecinde olup, beklenen gelişmenin sağlanması için reformlara devam edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Gürcistan'da bankacılık sistemini düzenleyen kanunlar aşağıdaki gibidir: 1995 yılı tarihli "Gürcistan Milli Bankası Hakkında Gürcistan Kanunu", 1996 yılı tarihli "Ticari Bankalar Faaliyeti Hakkında Gürcistan Kanunu" ve banka dışı mevduat kurumlarının kredi bağlantıları ve denetimi, para-kredi politikası, döviz rejimi ve ödeme sistemini düzenleyen bir çok yasa ve kararlardır.

Uluslararası para transferlerinde SWIFT sistemi, ülke içindeki para transferlerinde ise RTGS sistemi kullanılmaktadır. Ticari bankalarca perakende transferler konusunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu alanda müşterilere hem uluslararası (Western Union, Money Gram, Anelik, Caucasus Express) hem yerel (UGB, Express, Elva, Agro-express v.s.) sistemleri ile hizmet verilmektedir. Para transferi için uygulanan faizler bankalara göre değişmektedir.

17 Mart 2004 tarihi itibariyle Gürcistan'da faaliyette bulunan ticari bankalar :

---

1. Bank "Republic"
380079, Tbilisi, 2 Abashidze Str.
Tel.: +(995 32) 294 576
Fax: +(995 32) 227 566

2. Bank "Tbilbusinessbank"
380019, Tbilisi, 6/8 Ateni Str.
Tel.: +(995 32) 250 122
Fax: +(995 32) 940 531

3. Bank "Kavkasioni"
380064, Tbilisi, 41 Chubinishvili Str.
Tel.: +(995 32)951 444
Fax: +(995 32) 959 393

4. "Bank Credit"
380012, Tbilisi, 150 D. Agmashenebeli Ave.
Tel.: (995 32) 964 483
Fax: (995 32) 969 968

5. "Tetri Bank"
380007, Tbilisi, N11/11 Lermontov Str.
Tel.: +(995 32) 933 824
Fax: +(995 32) 998 365

6. "TBC bank"
380079, Tbilisi, 11 Chavchavadze Ave.
Tel.: +(995 32) 220 661
Fax: +(995 32) 220 406

7. "Bank of Georgia"
380007, Tbilisi, 3 Pushkin Str.
Tel.: +(995 32) 934 608
Fax: +(995 32) 444174

8. "People's Bank of Georgia"
380005, Tbilisi, 3 Khazina Str.
Tel.: +(995 32) 982 204
Fax: +(995 32) 982 204

9. "Georgian Bank"
380071, Tbilisi, 2 Dolidze Str.
Tel.: +(995 32) 330 422
Fax: +(995 32) 330 422

10."Gamabank"

380002, Tbilisi, 89/24 D. Agmashenebeli Ave.
Tel.: +(995 32) 958 089
Fax: +(995 32) 943 233

11.“Intellectbank”
380064, Tbilisi, 127 D. Agmashenebeli Ave.
Tel.: +(995 32) 989 791
Fax: +(995 32) 989 792

12. “Bazisbank”
380003, Tbilisi, 1 Ketevan Tsamebuli Ave.
Tel.: +(995 32) 989 597
Fax: +(995 32) 986 548

13. “Post bank of Georgia”
380008, Tbilisi, 12 Rustaveli Ave.
Tel.: +(995 32) 985 010
Fax: +(995 32) 966 988

14. “Tbiluniversalbank”
380071, Tbilisi, 70 Kostava Str.
Tel.: +(995 32) 998 292
Fax: +(995 32) 998 292

15. “United Georgian Bank”
380002, Tbilisi, 37 Uznadze Str.
Tel.: (995 32) 997 004
Fax: (995 32) 999 139

16. “Bank Cartu”
380062, Tbilisi, 39a Chavchavadze Ave.
Tel.: +(995 32) 230 021
Fax: +(995 32) 221 519

17. Emporiki Bank - Georgia S.A.”
380008, Tbilisi, 14 Chanturia Str.
Tel.: +(995 32) 922 376
Fax: +(995 32) 922 433

18. “Procreditbank” (Microfinance Bank of Georgia)
380012, Tbilisi, 74a Chavchavadze Ave. (18, Tamar Mephe Ave.)
Tel.: +(995 32) 292 635/ 921 616
Fax: +(995 32) 250 580

19. “Agro-business bank of Georgia”
380080, Tbilisi, 10 Budapesht Str.
Tel.: +(995 32) 250 820
Fax: +(995 32) 932 880

20. “Silk Route”

380005, Tbilisi, 18 P. Iashvili Str.
Tel.: +(995 32) 921 863
Fax: +(995 32) 922 080

21. "Investbank"
380008,Tbilisi, 3 Lesia Ukrainka Str.

22. "Ziraat Bank of the Republic of Turkey" Tbilisi branch
380012, Tbilisi, 111 D. Agmashenebeli Ave.
Tel.: +(995 32) 943 704
Fax: +(995 32) 943 834

23. "Caucasus development bank" Tbilisi branch
380006, Tbilisi, 5 Jorjadze Str.
Tel.: +(995 32) 923 399
Fax: +(995 32) 923 399

Sanayi

Gürcistan sanayisi genel olarak gıda işleme, makine , metal işleme, inşaat, malzemeleri, kereste, kağıt, hafif sanayi, kimya ve petro kimya sanayi, elektrik üretimi, petrol ürünleri, un, hububat işleme ve yem sanayi, demir ve demir dışı metalurji sanayinden oluşmaktadır. Sanayi alanında faaliyet gösteren toplam işletme sayısı 2.263 olup, işletme başına çalışan kişi sayısı 370'dir. Ancak, çok sayıda sanayi tesisi işlevini yerine getiremez durumdadır.Yetersiz sermaye yüzünden tesislerin modernizasyonu yapılamamaktadır. Aynı zamanda Sovyetler Birliği döneminde hammaddeye uzak alanlarda kurulan kuruluşlar, sistemin çökmesiyle pazarlardan uzak kalmıştır.

Sanayi üretiminin %60'ını gıda ve hafif sanayi ürünleri oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasını izleyen dönemde sanayinin ekonomideki payı ve sınai üretim miktarı sürekli düşmüştür. Ancak bazı sanayi kollarında önemli artışlar olmuştur. Özellikle yakıt üretimi ve inşaat malzemeleri üretiminde artışlar meydana gelmiştir. Sanayi şirketleri için yüksek maliyetler ve enerji kıtlığı en önemli problemlerdir.

Zestafoni demir alaşımları işletmeleri ve Rustavi metal işletmeleri ülkenin en büyük iki tesisidir. Tesislerde Gürcü kömürü, Azeri demiri ve Ukrayna'dan gelen hammaddeler kullanılarak demir ve çelik üretilmektedir. Tiflis, Poti ve Batum şehirlerinde yoğunlaşan mühendislik sektörü kapsamında elektrikli aletler, hava taşıtları, kamyon ve gemi üretimi gerçekleştirilmektedir.

Kimya sanayi esas olarak barit, kalkit, arsenik, betonit, diatomit, talk, zeolit gibi ülke içinde çıkarılan hammaddeleri işleyen tesislerden ibarettir.

Hafif sanayi kapsamında yün, deri, saf ipek, naylon ve pamuk gibi hammaddeler dışarıdan ithal edilerek, tekstil, örgü giyim eşyası ve ayakkabı üretimi gerçekleştirilmektedir.

2003 yılında 2002 yılına kıyasla, ülke genelinde üretilen sanayi ürünleri arasında aşağıda belirtilen ürünlerde artış kaydedilmiştir: maden sanayi ürünleri (%57,7 oranında), ham petrol ve doğal gaz ürünleri (%90,7 oranında) , gıda maddeleri ve içki, kereste, matbaa ürünleri v.s.

Tütün, mobilya, kağıt ve kağıt ürünleri, gübre vs. ürünlerin üretimi ise bir önceki yıla oranla azalmıştır.

2003 yılında sanayi işletmelerince üretilen ürünlerin ihracat hacmi 522,8 milyon Lari olarak gerçekleşmiştir.

Enerji

Gürcistan ekonomisinde bağımsızlık sonrasında yaşanan ekonomik krizin başlıca sebebi enerji üretimindeki yetersizliktir. Enerji problemi sanayinin gelişmesinin önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Ülkenin petrol ve doğal gaz rezervleri sınırlıdır. Az miktarda kömür ve petrole sahip Ülkede mevcut petrol ve kömür üretimi ihtiyacın ancak %5'ini karşılamaktadır.

Yıllık enerji üretimi yaklaşık 7 milyar KW'dir. Bunun %85'lik kısmı hidro elektrik santrallerinden elde edilmektedir. Hidro elektrik üretiminde büyük potansiyele sahip olan Gürcistan, bu potansiyelin ancak yüzde 10-20'sini kullanmaktadır. Ülkede özellikle kış aylarında enerji sıkıntısı çekilmektedir. Doğalgaz ithali Gürcistan'ın dış borçlarının önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Doğal gaz Rusya Federasyonu ve Türkmenistan'dan ithal edilmektedir. Enerji ithali sebebiyle oluşan borçlar GSYİH'nın % 65'i dolayındadır.

İnşaat

Yabancı yatırımların % 64,9'u inşaat-montaj sektöründedir. 2000 yılı Ocak-Ekim ayları arasında, inşaat sektöründe faaliyet gösteren kayıtlı şirketlerin sayısı 456 dır. Anılan yetkili şirketlerin 146' sı kamuya ait olup, 310 adedi özel sektöre aittir. Anılan dönemde 116.0 milyon Lari tutarında inşaat işi yapılmış olup tamamlanan işlerin % 64,9'u özel sektör tarafından çekleştirilmiştir.

Petrol boru hatları inşası ve uluslararası kuruluşların finansman desteğiyle artan altyapı projelerinin de etkisiyle, son yıllarda inşaat sektörü büyüme eğilimine girmiştir.

2003 yılında 438,8 milyon Lari'lik hacim ile inşaat sektörü GSYİH'nın %5,2'sini oluşturmuştur.

Tarım ve Hayvancılık

Tarım Gürcistan ekonomisindeki en önemli sektörlerden birisidir. Nüfusun yaklaşık %40'ı tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Tarım ve hayvancılık yüzde 20,3 ile GSYİH içindeki en önemli kalemdir.

Gürcistan topraklarının %13'ü düz arazi, %33,4'ü meyilli arazi, kalan kısmı da

dağlık alandan oluşmaktadır.Toprağın yaklaşık %44'ü tarım amaçlı kullanılmaktadır.Tarım alanlarının %21'i sulu arazidir.

Bağımsızlık sonrasında başlayan ekonomik kriz, ekonominin pek çok kolunu yok etmiş ve tarım Gürcistan ekonomisinin belkemiği olmuştur. Sovyetler Birliği döneminde ülkedeki tarımsal üretim, narenciye, diğer meyveler, şaraplık üzüm ve sebze üretimine yönelmiştir. Ülke topraklarının %10'u daha çok çay , turunçgiller ve üzüm üretimi için kullanılmaktadır.

Şarap üretimi ülkedeki başlıca tarımsal ürünlerden birisidir. Toplam ihracatın %10'unu şarap ihracatı oluşturmaktadır.

Gürcistan tahıl ihtiyacının %80'ini ithal etmektedir. Ülke de tarımsal üretim teknolojik yetersizlik nedeniyle geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır.

Gürcistan, önemli ölçüde çay ve fındık yetiştirme kapasitesine sahiptir. Fındık yetiştiriciliğinde dünyada ilk on ülkede yer almaktadır.

Son yıllarda tarımsal üretimin özel sektör tarafından yürütülmeye başlanması ve başta dış kaynaklardan temin edilen kredilerle tarım sektörü gelişme eğilimi içine girmiştir. Hali hazırda tarım üretiminin büyük bir kısmı özel sektör tarafından gerçekleştirilmekle beraber, devlet çay ve tohum üretimiyle ilgilenmektedir.

Modern ekipman ve yüksek kaliteli gübre çeşitlerinin yetersizliği, standardizasyon eksikliği, ürünlerin transferi ve ambalaj konularında karşılaşılan sorunlar ve ürünlerin işlenmesi için gerekli entegre tesislerin olmayışı, tarım sektörünün gelişimini engelleyen başlıca nedenlerdir.

Özellikle sektörde büyük üreticilerin olmayışı, toprakların çok parçalanmış olması, üretilen ürünleri toplayan toptancıların bulunmayışı ürünlerin transferini ve pazarlanmasını güçleştirmektedir.

Gürcistan hükümeti uluslararası yardım kuruluşlarının da onayıyla tarım sektörünü öncelikli sektör ilan etmiş ve tarımda verimliliği artırıcı tedbirler alınmaya başlanmıştır.

Tarım sektöründe, ihraç geliri sağlayacak ürünler arasında aşağıda belirtilmekte olan ürünler öncelikli olarak tespit edilmiştir.

1. Şarap şampanya ve brendi
2. Yaş ve işlenmiş meyve ve sebze
3. Maden suyu, meşrubat ve meyve suları
4. Çay
5. Fındık ve ceviz
6. Süt ürünleri

Ülkenin coğrafi ve iklim koşulları hayvan yetiştiriciliği için oldukça elverişli olmasına rağmen, Gürcistan'da hayvan yetiştiriciliğine yeterli ilgi duyulmadığı gözlenmektedir.

2003 yılında tarımsal üretimde önemli artışlar kaydedilmiştir. Tarım sektörü 2003 yılında %7 oranında artış göstermiştir.

Tarımsal üretim:

	2003 Yılı Üretim Hacmi (bin ton)	**2003 Yılı 2002 Yılına Kıyasla (% olarak)**
Tahıl ve bakla üretimi	738,7	109,9
Ayçiçeği	24,0	113,2
Patates	424,0	102,1
Sebze	430,0	106,0
Meyve	260,0	150,6
Narenciye	50,0	151,1
Üzüm	200,0	2,2 kat
Çay	25,5	106,3

Hayvansal ürünlerin üretimi:

	2003 Yılı Üretim Hacmi (bin ton)	**2003 Yılı 2002 Yılına Kıyasla (% olarak)**
Et	108,9	100,9
Süt	765,0	103,1
Yumurta (milyon adet)	430,1	105,2
Yün	64,5	100,0

Ulaştırma ve Haberleşme

Gürcistan, stratejik konumu itibariyle bölgede Kuzey-Güney ve Doğu-Batı koridorunda çok önemli bir pozisyona sahiptir. Bu nedenle, ulaşım sektörü öncelikli sektörler arasında kabul edilmektedir.

Ulaşım ve iletişim Gürcistan'ın en hızlı gelişen sektörleri arasında yer almaktadır. Gürcistan, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan koridor üzerinde bulunması ve kıtalararası transit hizmetlerinin gerçekleştirilmesi, bölgede mal taşımacılığı ve Orta Asya ile Azerbaycan'dan batıya petrol ve doğalgaz taşınması nedeniyle son yıllarda önemli bir rol kazandırmıştır. Gürcistan'ın jeo-politik konumu, uluslararası ulaşım sistemine katılmasına imkan sağlamaktadır.

Dolayısıyla ulaşım sektörü, Gürcistan'ın öncelik verilen ekonomik sektörleri arasında bulunmaktadır. Gürcistan, uluslararası havacılık, denizcilik, demiryolu ve kara ulaşımı alanlarında 80 ülke ile ikili anlaşmalar imzalamıştır.

Karayolları: Gürcistan'daki kara yollarının toplam uzunluğu yaklaşık 20.000km.'dir. Bunun 1.474 km' si uluslararası yollardır. Son yıllarda kara yollarının durumu kötüleşmiştir. Yolların inşaat ve tamirat işleri hem Hükümet tarafından, hem de uluslararası kuruluşlar (Dünya Bankası, Avrupa Birliği) tarafından finanse edilmektedir.

Ülkemiz ile Gürcistan arasında yolcu ve ticari taşımacılığın yoğun olarak yapıldığı güzergah Hopa –Sarp-Batum karayoludur. Ayrıca , Posof – Vale karayolu da mevcuttur. Ancak, Posof –Vale karayolunun Gürcistan tarafında yaklaşık 20Km'lik yolun bozuk olması nedeniyle bu yol çok tercih edilmemektedir.

Demir yolları:Gürcistan'ın demiryolları 125 yıllık bir geçmişe sahiptir.Ülkenin mevcut 1538 Km'lik demiryolu ağı ülkeyi Rusya ile Bakü, Erivan ve Karadeniz limanlarına bağlamaktadır. Demiryollarının tamamının elektrifikasyonu tamamlanmıştır. Kars -Tiflis Demir Yolu'nun inşasına ilişkin olarak Türkiye ile Gürcistan arasında mutabakata varılmıştır. Bu demir yolu sayesinde, Gürcistan'ın Batı Avrupa ve Akdeniz'e ulaşma olanağı artacak, Türkiye ise Kafkasya ve Orta Asya ile daha ucuz ve daha kısa ulaşım koridoruna sahip olacaktır.

Avrupa Birliği'nin desteklediği Khashuri- Zestaphoni, Batum-Samtredia ve Samtredia- Poti demir yollarının yeniden inşa ve modernizasyon projeleri tamamlanmıştır. Dünya Bankası ve EBRD Gürcistan demiryollarının rehabilitasyonu için 23.5 milyon Dolarlık kredi tahsis etmiştir. Bunun yanı sıra Avrupa Birliği, demiryollarına Fiber-optik kablo iletişim sisteminin temin edilmesine yönelik olarak 6 milyon Dolarlık kredi tahsis etmiştir.

Denizyolları: Bölge ülkeleri arasında ticaret ve Azerbaycan ile Ermenistan'ın dünyaya açılmaları bakımından Gürcistan'ın Karadeniz limanları Batum ve Poti ayrı bir öneme sahiptir. Poti Limanı yıllık 7 milyon ton ve Batum Limanı 5 milyon ton kapasiteye sahiptir. Bu limanların genişletilmesi ve modernizasyonu ile ilgili bazı projeler yürütülmektedir. Poti Limanında iki konteyner terminalinin inşasına ilişkin olarak EBRD 21 milyon Dolarlık kredi sağlamaktadır.

Poti'den çeşitli Karadeniz limanlarına ro-ro hattı düzenlenmektedir. İran, Azerbaycan, Gürcistan, ve Bulgaristan arasında imzalanan ve Orta Doğu ile Batı Avrupa arasında gerçekleştirilmesi planlanan ro-ro seferleri Orta Doğu ile Batı Avrupa arasında yeni bir köprü işlevi görecektir. Rize –Poti ve Trabzon –Poti arasında Ro-Ro seferleri mevcuttur.

2003 yılı Ocak Haziran döneminde Poti ve Batum limanlarında yüklenen ve indirilen yük miktarı 7,0 milyon ton olup, bu rakam 2002 yılının aynı dönemine göre %9,4 oranında artmıştır. Supsa terminalinden ise 3,1 milyon ton petrol gönderilmiştir.

Havayolları: Gürcistan'ın hava ulaşımı, en büyüğü Air Zena-Gürcistan Havayolları olan birkaç yerli firma tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, British Airline ve Türk Hava Yolları'nın da seferleri mevcuttur.

Avrupa Birliği tarafından 1993 yılında TRACECA programı kabul edilmiş ve Doğu-Batı ekseni üzerinde Karadeniz, Kafkaslar, Hazar Denizi ve Orta Asya arasında bir ulaşım koridoru oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu proje, Avrupa ile Asya'nın ulaşım ağlarının birleştirilmesini öngören büyük ipek yolu projesinin uygulamasıdır. Anılan proje var olan boru hatlarını, deniz yollarını, hava yollarını ve diğer iletişim hatlarını rehabilite etmeyi ve geliştirmeyi hedeflemektedir. Yapılan çalışmalar sektör üzerinde olumlu etki yapmıştır.

Gürcistan'da iletişim sektörü gelişme süreci içinde olup yatırımların artırılması için büyük çaba gösterilmektedir. Mevcut olan iletişim ağları 70-80'lı yıllarda yapılmış olup yenilenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bugünlerde birkaç yerel ve uluslararası işletmeciler, TV-Radyo şirketi ve üç GSM şebekesi ("MAGTICOM", "GEOCELL", "MEGACOM") faaliyette bulunmaktadır. Uluslararası görüşmeler "Georgian Telecom"' şirketi aracılığı ile yapılmaktadır, "Georgian Elektrokavşiri" ise iç pazarın % 85 payının sahibi olup, yurt içi bağlantıların başlıca işletmecidir. Gürcistan genelinde ortalama 8 kişiye 1 telefon düşmektedir.

Gürcistan'da iletişim sektörü ulaştırma, tarım, turizm ve enerji sektörlerin yanısıra öncelikli sektörler arasında bulunmaktadır.

Gürcistan genelinde 1125 posta ofisi faaliyettedir. Ayrıca, DHL, TNT, UPS, Fedex gibi Express Posta şirketleri de hizmet vermektedir.

İletişim alanındaki yabancı yatırımcılar arasında DAEWOO (Korea), "TURKCELL" (Türkiye- Finlandiya) "TELRAD" İsrail) ve "METROMEDIA" (ABD) yer almaktadırlar.

Gürcistan, EUTELSAT, INTELSAT, INTERSPUTNIC gibi ceşitli uluslararası kuruluşların üyesidir.

2003 yılında iletişim ve posta işletmelerince verilen hizmetten elde edilen gelir 378,4 milyon Lari olup, bu rakamdan 93,1 milyon Lari Gürcistan Ulaştırma ve İletişim Bakanlığı'na bağlı olan işletmelerce elde edilmiştir.

Anılan dönem içerisinde Gürcistan Ulaştırma ve İletişim Bakanlığı'na bağlı olan işletmelerce 5,5 milyon adet gazete ve dergi (2002 yılına göre % 8,8 oranında fazla) dağıtılmıştır.

Şehirlerarası ve uluslararası konuşmalarının sayısı 56,6 milyon adet olarak gerçekleştirilmiş ve 2002 yılına kıyasla % 3,7 oranında artmıştır.

1 Ocak 2004 tarihi verilerine göre, telefon abonelerinin sayısı 1103,0 bine ulaşmıştır. Cep telefonları kullanan sayısı ise 560,8 bin kişi olup (8/1 kişi), bu rakam geçen senenin aynı tarihine göre % 35,9 oranında artmıştır.

Turizm

Gürcistan, Karadeniz'e bakan sahil şeridi, dağları, kış turizmine elverişli tesisleri, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile önemli ölçüde turizm potansiyeline sahiptir. Ayrıca, zengin termal su kaynakları ve kaplıcaları da bir çok turisti ülkeye çekmektedir.Diğer taraftan Avrupa'ya yakınlığı büyük bir avantaj oluşturmaktadır.

1990'lı yılların başında yaşanan güvenlik sorunları ve ekonomik durgunluk nedeniyle, ülkenin turizmi gelişme kaydedememiştir ve ülkeye gelen turist sayısında büyük düşüş yaşanmıştır. Konaklama, uluslararası ulaşım hizmetleri ve diğer bir çok altyapı unsuru geliştirilmeye gerek duymaktadır.

Gürcistan'da son yıllarda EBRD ve diğer uluslararası kuruluşlarla birlikte

turizm sektöründeki altyapının geliştirilmesine yönelik olarak etkin ve ciddi adımlar atılmıştır.

Dünya Turizm Örgütü (WTO) ve UNESCO'nun işbirliğinde" İpek Yolu Projesi "nin hayata geçirilmesi desteklenmiştir. Projenin amacı, katılımcı ülkeler arasındaki alt yapı gelişiminin teşvik edilmesidir.

Turizm sektörü Gürcistan'ın öncelikli sektörleri arasında yer almakta ve 2005 yılında ülkeye gelen turist sayısının yıllık 1 milyon kişiyi aşması hedeflenmektedir.

2003 yılında Gürcistan'a toplam 313.400 turist ve ziyaretçi gelmiştir. Bu rakamın 174.000'ini BDT ülkelerinden gelenler, 139.000'ini ise diğer ülkelerden gelenler oluşturmaktadır. Gelen turist ve ziyaretçi sayısı önceki seneye göre 15,0 bin kişi artmıştır. BDT ülkelerinden gelen ziyaretçi sayısı 2,4 bin kişi azalmış olup, diğer yabancı ülkelerden gelenler sayısı ise 17,4 bin artmıştır.

Gürcistan'dan dışarıya giden turist sayısı önceki seneye göre, 39,8 bin kişi artarak, 2003 yılında 357,0 bin kişi olarak gerçekleşmiştir.

Gürcistan Devlet İstatistik İdaresi ile Turizm Devlet İdaresi'nin ortak değerlendirmesine göre, yabancı ve yerel turistlerce yapılan ulaşım, konaklama, yiyecek ve diğer masraflardan elde edilen gelir 749,2 milyon Lari olup, GSYİH'nın %8,8'ini oluşmaktadır.

Doğu -Batı hava ve kara koridorları Gürcistan'dan geçmektedir. Turizm sektöründe yapılacak yatırımlar bölgeye ve özellikle Gürcistan'a yönelik iş turizmini artıracaktır. Diğer taraftan, Gürcistan'ın jeopolitik konumu Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki bölgelerarası trafik için elverişli bir merkez imkanı sunmaktadır.

Gürcistan'daki otel sayısı 211'dir. Bunların 74'ü devlete, 137'si ise özel sektöre aittir. Otellerdeki toplam oda sayısı 8 788, yatak kapasitesi ise 17 349'dur. Otellerin çoğunda geçici olarak Abhazya ve Tshinvali Bölgesi'nden göçmenler barınmaktadır. Otellerde kalan göçmenlerin toplam sayısı 16706 kişidir. Bunun yanı sıra, Gürcistan'ın çeşitli bölgelerinde uluslararası standartlara uyan 199 otel ve misafirhane bulunmaktadır. Bu otel ve misafirhanelerdeki toplam oda sayısı 1340, yatak kapasitesi ise 2682'dir. Gürcistan'da faaliyet gösteren turizm şirketlerinin sayısı 74'dür.

Turizm sektörünün gelişmesine engel olan 5 önemli sorun :

- Kaliteli personel ve hizmet eksikliği
- Reklam eksikliği ve imaj problemi
- Turistik faaliyetlerin yelpazesinin dar oluşu
- Yetersiz turizm altyapısı
- Güvenlik

Gürcistan hükümeti, turizm sektöründe faaliyet gösteren yerel ve yabancı girişimciyi teşvik amacıyla 2003 yılı Mart ayında yeni bir kanun çıkarmıştır.Anılan kanuna göre;

Dağlık bölgelerde 0,25 milyon ABD$ diğer bölgelerde ise 3 milyon ABD$'dan fazla yatırım yapılması halinde ,

Turistik tesisler KDV'den %20 muaf tutulmaktadır.

Yapılan yatırımın hacmine göre, oteller 6,7,10 yıl süre ile gelir vergisinden muaftır.

7. Doğal Kaynaklar

Gürcistan'ın petrol ve doğalgaz rezervleri oldukça sınırlıdır.Ülkede çıkarılan başlıca mineraller manganez ve perlittir. Bunun yanı sıra, ülkenin dünyaca meşhur şifalı su kaynakları ile kaplıcaları bulunmaktadır.

Metal alaşımları üretiminde kullanılan ve önemli ihracat potansiyeline sahip manganez minerallerinin üretimi, hala Sovyet döneminden kalma eski yöntemlerle sürdürülmektedir. Dünyadaki en zengin manganez rezervleri Gürcistan'ın Chiatura bölgesinde bulunmaktadır.

Gürcistan, enerji kaynakları bakımından yetersiz olması nedeniyle, bu açığını ithalatla gidermeye çalışmaktadır. Bilinen petrol rezervi 12 milyon ton civarındadır. Petrol ihtiyacının bir kısmını İran'dan ithal etmektedir. Ayrıca, Rusya ve Türkmenistan'dan doğalgaz ithal etmektedir.

Gürcistan önemli madensuyu kaynaklarına sahiptir. Günde yaklaşık 130 milyon litre memba suyu üretilmektedir.

III. EĞİTİM VE KÜLTÜR

Sosyal Yapı ve İstihdam

2001 yılının Aralık ayında çalışan nüfusun geçinebilme endeksi 118,0 Lari olarak hesaplanmış ve asgari ücret ise 46,9 Lari olarak belirlenmiştir.

2001 yılının ilk dokuz ayında 15 yaş ve daha yaşlıların nüfus sayısı 3,2 milyon olup çalışabilen kişi sayısı ise 2,1 milyon olarak belirlenmiştir. Çalışabilen nüfusun % 88,6'si istihdam edilmiş olup %11,4'ü ise çalışmamaktadır.

2001 yılının ilk dokuz ayında resmi kayıtlarda iş arayanların sayısı 108,4 bin kişiye ulaşmış olup, 2000 yılının aynı tarihine kıyasla % 34,1 oranında artmıştır.

ILO standartlarına göre işsizlik oranı kırsal kesimde % 2,7, kentlerde % 22,7, ülke genelinde ise % 11,4 olarak hesaplanmıştır.

Eğitim

1999-2000 eğitim yılı verilerine göre ülkede 3305 okul faaliyette bulunmaktadır. Bunların 104'ü özel paralı okuldur, diğerleri ise devlet okuludur. Okullarda öğrenim gören toplam öğrenci sayısı 725, 2 bindir.

Ülke genelinde 24 devlet yüksek okulu ile 8 şubesi ve 163 özel paralı yüksek okul bulunmaktadır. Devlete ait 18 yüksek okul ile 5 şubesinde paralı bölümler de bulunmaktadır. Yüksek okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 131 bin olup bunun %45, 3'u (59,6 bin öğrenci) parasız, %24,7'si (32,5 bin) devlete ait yüksek okulların paralı bölümlerde, % 30'u (39, bin) ise özel sektöre ait yüksek okullarda öğrenim görmektedir.

Gürcistan'daki bazı Üniversitelerin isim ve adresleri:

İsim	Adres	Telefon ve faks
1. Cavahişvili Tiflis Devlet	380028, Cavcavadze Ü. Cad. 1, Tiflis	290825, 221103 faks: 221103
2. Gürcistan Teknik Üniversitesi	380071, Kostava sok. No 77, Tiflis	330762, 366470 faks: 942033
3. Devlet Tıp Üniversitesi	380077, Vaja Pşavela Cad. 33, Tiflis	392613, 395432
4. Devlet Sanat Akademisi	380008, Griboedov sok. No 22, Tiflis	936870, 932972 faks: 936959
5. Devlet Tiyatro ve Sinema Enstütüsü	380008, Rustaveli Cad. No 19, Tiflis	999411, 931074

6. Sulhan Saba Devlet Pedagoji Üniversitesi	380079, I.Cavcavadze Cad. No 32, Tiflis	223581, 221637 faks: 294713
7. I. Cavcavadze Yabancı Dil ve Kültür Enstitüsü	380062, I.Cavcavadze Cad. No 45, Tiflis	221703, 294197 faks: 231196
8. Devlet Konservatuarı	380008, Griboedov sok. No 8, Tiflis	935260, 935302 faks: 987187
9. Gürcistan Beden Eğitimi ve Spor Akademisi	380062, I.Cavcavadze Cad. No 49, Tiflis	223160, 232008
10. Uluslararası Karadeniz Üniversitesi (Özel Türk Üniversitesi)	Guramişvili Cad. No 17, Tiflis	613062, 610945 faks: 943069

Sağlık ve Sosyal Güvenlik

Mevcut sosyal güvenlik sistemi Eski Sovyet döneminden kalma olup, yetersiz kalmaktadır. Uygulamadaki sosyal güvenlik sisteminin başarısız olması nedeniyle, sosyal güvenlik reformu ülkenin öncelik verilen konuları arasında bulunmaktadır.

Gürcistan'da emeklilik maaşı ile işsizlik maaşı çok düşük olup insanların ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Emeklik maaşı aylık yaklaşık 7,5 ABD Doları, Asgari ücret 54,1 lari, işsizlik maaşı ise ilk iki ay için 14 Lari, ikinci iki ay için 12 Lari ve son iki ay için 11 Lari'dir.

Kültürel Hayat

Gürcistan'ın başkenti Tiflis'te yaklaşık 14 tiyatro faaliyet göstermektedir. Ülkedeki kötü ekonomik koşullar tiyatro ve diğer sanat dallarını olumsuz etkilemiştir. Ancak, Tiflis'teki kültürel hayatın imkanlar ölçüsünde canlı olduğu söylenebilir. Son zamanlarda sergi salonları sayısı artmakta, sinema salonlarının sayısı azalmaktadır. Televizyon ve radyo faaliyetleri de artmaktadır; iki devlet televizyon kanalı ile 7 özel televizyon kanalı yayın faaliyetinde bulunmaktadır.

Tiflis'te bulunan önemli müzeler şunlardır:

Gürcistan Canşia Devlet Müzesi	Rustaveli Cad. No 3, Tiflis	997176
Gürcistan Sanat Müzesi	Gudiaşvili sok. No 1, Tiflis	996635
Tiflis Tarih ve Etnografya Müzesi	Sioni sok. No 8, Tiflis	721706

IV. DIŞ TİCARET

Dış Ticaret Politikası

Diğer alanlarda olduğu gibi dış ticarette de bağımsızlığın ilk yıllarında önemli oranda düşüş olmuştur. Dışa bağımlı bir ekonomiye sahip olan Gürcistan'ın bu özelliğiyle ithalattaki artış oranı yükselmiş ve dolayısı ile dış ticaret son yıllarda büyüme eğilimine girmiştir.

Gürcistan'ın stratejik konumu itibari ile Doğu –Batı ve Kuzey –Güney ekseninde transit ticarete en elverişli ülkelerden birisidir. Ancak, ulaşım ağındaki eksiklikler ticaret sektörünü olumsuz etkilemektedir.

2000 yılı Temmuz ayında Gürcistan Dünya Ticaret Örgütü'nün 137. üyesi olmuştur. Bu üyelikten sonra Gürcistan BDT dışındaki ülkelerle ticari ilişkilerini geliştirmeye çalışmaktadır.

Azami gümrük vergisi oranı %12 olan Gürcistan'da oldukça liberal bir ticaret rejimi tesis edilmiştir.Yatırım malları, yedek parça ve giderlere uygulanan ithalat vergisi %5' tir. Buğday, bebek, maması, diyabettik yiyecekler ve insani yardımlar ithalat vergisinden muaftır. Ayrıca yabancı yatırımcıların şahsi malları ve üretimde kullanılacak ekipmanlar da vergiden muaftır.

Gürcistan, Ülkemizden daha çok hazır giyim, gıda, temizlik malzemeleri ve kağıt, karton ithal etmekte, Ülkemize demir çelik, mineral yakıtlar ve metal cevherleri ihraç etmektedir. Gürcistan'ın ürettiği demir alaşımları ve demir içeren hurda metallerin tamamına yakını Türkiye tarafından ithal edilmektedir.

2003 yılında perakende ticaret hacmi 3,4 milyar Lari olarak gerçekleşmiştir. Perakende ticaret hacminin % 99,6'sı özel sektör tarafından gerçekleşmiştir. Anılan dönemde lokanta ve otellerde verilen hizmet hacmi 63,8 milyon Lari oluşmuştur.

2003 yılında Gürcistan'ın dış ticaret hacmi 1501,9 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam geçen senenin aynı dönemine ait rakamın %139,2'sidir. İhracat hacmi 444,1 milyon ABD Doları olarak ithalat hacmi ise 1057,8 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İthalat hacminin büyük ölçüde artışının esas nedeni, Bakü-Ceyhan petrol boru hattı inşaatında kullanılan yapı malzemeleri ve araç-gereçlerinin Avrupa Birliği ülkelerinden ithal edilmesidir.

Gürcistan'ın Temel Dış Ticaret Ortağı 10 Ülke ile Gerçekleştirdiği Ticaret-2003

Ülke	İhracat		İthalat		Dış Ticaret Hacmi	
	Bin ABD Doları	Toplamdaki Payı (% olarak)	Bin ABD Doları	Toplamdaki Payı (% olarak)	Bin ABD Doları	Toplamdaki Payı (% olarak)
TOPLAM	444086,9	100,0	1057790,8	100,0	1501877,7	100,0
Rusya	75578,5	17,0	149848,0	14,2	225426,5	15,0
Türkiye	78851,1	17,8	107529,4	10,2	186380,5	12,4
İngiltere	25677,7	5,8	140805,9	13,3	166483,7	11,1
Azerbaycan	15995,9	3,6	92802,8	8,8	108798,8	7,2

Ukrayna	27161,0	6,1	80689,9	7,6	107850,9	7,2
Almanya	10340,8	2,3	80472,4	7,6	90813,3	6,0
ABD	14645,5	3,3	52951,0	5,0	67596,6	4,5
Türkmenistan	56644,2	12,8	9472,3	0,9	66116,5	4,4
Fransa	4942,7	1,1	51368,0	4,9	56310,7	3,7
İsviçre	32607,2	7,3	12636,9	1,2	45244,0	3,0
Başlıca partner ülkeler	342444,8	77,1	778576,7	73,6	1121021,5	74,6

Kaynak:Gürcistan Devlet İstatistik İdaresi (GDİİ)
*** GDİİ ve DİE verileri farklılık gösterebilmektedir.

Başlıca ithal ürünleri arasında petrol ve petrol ürünleri (%9,7), Bakü-Ceyhan inşaatında kullanılan borular (%8,9), ilaç (%4,9), şeker (%4,8), araba (%4,2), elektrik enerjisi (%2,0), sigara (%1,9) v.s. bulunmaktadır.

Başlıca ihracat ürünleri arasında hurda siyah metal (ihracattaki payı %12,7), şarap (% 8,2), şeker (%7,0), işlenmemiş ve yarı işlenmiş altın (%4,2), gübre (% 4,2), maden suları (%4,0) v.s. bulunmaktadır.

Yatırımlar

2001 yılında Gürcistan ekonomisine 383, 8 milyon Lari sermaye yatırılmıştır. Yatırılan sermayenin 128,2 milyon Lari'si yabancı sermayedir.

Gürcistan Devlet İstatistik İdaresi verilerine göre ülkeye giren net yabancı doğrudan yatırım miktarı 2000 ve 2001 yıllarında sırasıyla, 60,14 milyon ve 61,8 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Yabancı yatırımın yoğunlaştığı başlıca alanlar enerji, tarım, ticaret, turizm ve ulaştırma olmakla beraber, gıda, imalat ve telekomünikasyon alanlarında da önemli yatırımlar mevcuttur.

2000 yılında Gürcistan'da yabancı yatırımların ülkelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Ülke	**Toplam yabancı yatırım hacmindeki payı (%)**
ABD	30,1
Türkiye	23,7
Fransa	20
İsrail	11,7
BDT ülkeleri	7,8
Bulgaristan	5,1

V. TÜRKİYE –GÜRCİSTAN TİCARİ İLİŞKİLERİ

Gürcistan Devlet İstatistik İdaresi'nin verilerine göre, Gürcistan ile 2003 yılında gerçekleştirilen toplam ticaret 186,3 milyon ABD Doları olup, Gürcistan'ın toplam ticari faaliyetinin % 12,4'üne karşılık gelmektedir. Bu rakamlarla Ülkemiz, Rusya Federasyonu'ndan (% 15) sonra ikinci önemli ticari partner konumundadır. Gürcistan, Rusya Federasyonu'ndan daha çok enerji ithal etmektedir.

Gürcistan, Ülkemizden daha çok hazır giyim, gıda, temizlik malzemeleri ve kağıt, karton ithal etmekte, Ülkemize demir çelik, mineral yakıtlar ve metal cevherleri ihraç etmektedir. Gürcistan'ın ürettiği demir alaşımları ve demir içeren hurda metallerin tamamına yakını Ülkemiz tarafından ithal edilmektedir.

Gürcistan'ın bağımsızlık ilanından bugüne kadar geçen süre içerisinde Ülkemizle olan toplam ticaret hacminin önemli ölçüde arttığı gözlenmekle beraber, iki ülke arasındaki mevcut ticaret olanakları yeterince değerlendirilememiştir.

Yıllar İtibari ile Türkiye- Gürcistan Dış Ticareti (Milyon $)

Yıllar	İhracat(X)	İthalat(M)	X/M	Denge	Hacim
1993	34,4	21,8	1,57	12,6	56,3
1994	67,1	25,6	2,63	41,5	92,8
1995	68,1	50,1	1,35	17,9	118,2
1996	110,3	32,5	3,39	77,8	142,8
1997	173,5	65,9	2,72	107,6	239,4
1998	164,1	91,0	1,80	73,1	255,1
1999	114,2	93,3	1,22	20,9	207,5
2000	131,7	155,3	0,84	-23,5	287,0
2001	144,0	127,2	1,13	16,8	271,2
2002	100,6	137,5	0,73	-36,9	238,1
2003	154,5	272,0	0,57	-117,5	426,5

Kaynak :Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)

* (DİE ve GDİİ verileri farklılık göstermektedir)

Türk Eximbank Kredileri

2003 yılı sonu itibariyle Türk Eximbank Gürcistan'a yönelik olarak 41,5 milyon Dolarlık kredi kullandırmıştır.Geri ödemede gecikme olması nedeniyle, 1998 yılında bir Borç Erteleme Anlaşması imzalanmıştır.Gürcü tarafı söz konusu anlaşmada kabul edilen plan çerçevesinde düzenli olarak ödeme yapmaya başlamıştır.

Gürcistan'da Türk Yatırımcının Karşılaştığı Sorunlar ve Mevcut Durum

- Bürokratik işlemlerde zorluk çıkarılması
- Yabancılar için güvenlik sorunu
- Alacak tahsilinde sorun yaşanması

- Siyasi ve ekonomik istikrarsızlık sonucu, Gürcistan'ın yüksek riskli bir ülke olması ve yabancı yatırımcıda oluşan belirsizlik ve güvensizlik
- Ulaşım altyapısının yetersizliği
- "Çifte Vergilendirmeyi Önlemeye İlişkin Anlaşma"nın henüz sonuçlandırılamamış olması
- Modern sigortacılık anlayışının henüz yerleşmemiş olması
- Türk mallarının Gürcistan'da olumlu bir imaja sahip olmaması ciddi bir sorun olarak görülmektedir. Gürcistan vatandaşları genelde Türk mallarını kalitesiz mal olarak bilmektedirler.
- Gürcistan'da faaliyet gösteren Türk firmaları çoğunlukla Küçük ve Orta Ölçekli firmalardan oluşmaktadır. Büyük ölçekli firmaların Gürcistan'a fazla ilgi göstermediği bilinmektedir.
- Artan ticaret hacmine rağmen, iki ülke arasında mevcut ticaret olanaklarının yeterince değerlendirilemediği düşünülmektedir.

Başlıca İşbirliği Yapılabilecek Alanlar

- Ülkenin en önemli potansiyeli olan, ancak şu an yeterince değerlendirilemeyen tarım sektöründe işbirliği yapılabileceği düşünülmektedir. Söz konusu işbirliği çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesi, işlenmesi ve pazarlanması şeklinde olabilir.İki ülke arasında tamamlayıcı tarımsal politikaların izlenmesi yerinde olacaktır.
- Orman ürünlerinin ithalatı veya yerinde işlenmesi ve pazarlanması
- Et ve süt ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması
- Ham post ve deri ithalatı veya yerinde işlenmesi
- Tekstil
- Turizm
- Telekomünikasyon
- Hurda metal ithalatı
- İnşaat ve taahhüt
- Hidroelektrik santrallerinin inşası/ ortak işletilmesi

VI. FAYDALI BİLGİLER

İş Saatleri ve Resmi Tatil Günleri

Gürcistan'da çalışma saatleri 9:00-17:00 veya 9:30-17:30 arasındadır. Gürcistan ile Türkiye arasında +1 saat fark vardır.

Yılbaşı	: 1 Ocak
Noel Bayramı	: 7 Ocak (Ortodoks)
Vaftiz Günü	: 19 Ocak
Anneler Günü	: 3 Mart
Kadınlar Günü	: 8 Mart
Bağımsızlık Günü	: 9 Nisan
Paskalya Bayramı	: 11 Nisan
Ölüleri Anma Günü	: 12 Nisan (her yıl değişmektedir.)
Cumhuriyet Bayramı	: 26 Mayıs
Anayasa Kabul Günü	: 24 Ağustos
Aziz Meryem Ana Günü	: 28 Ağustos
Mtshete	: 14 Ekim
Aziz Giorgi Günü	: 23 Kasım
24-25 Aralık	: Noel (Katolik)

Ulaşım

Türk Hava Yolları:

İstanbul-Tiflis: Çarşamba ve Pazar günleri

Tiflis-İstanbul: Pazartesi ve Perşembe günleri olmak üzere haftada 2 gün sefer düzenlenmektedir.

Karayolu ile ulaşım Sarp Sınır Kapısı ve Türkgözü Sınır Kapısı'ndan yapılmaktadır.

Ülke içinde toplu taşıma araçları (metro, troyleybüs ve dolmuş seferleri) bulunmaktadır. Ayrıca taksilerle ve özel otolarla da ulaşım sağlanabilmektedir.

Konaklama

Tiflis'teki otellerin adres ve telefonları aşağıda verilmiştir:

Otel Adı	**Adres**	**Telefon ve Faks**
Sheraton Metekhi Palace (*****)	Telavi sok. No 3	946444, 772020 faks: 956135
Otel Muza	Kostava sok. No 27	88817, 988814 faks: 988816
Villa Berika	Dzotsenidze sok. No 9	933562, 942506

		faks: 933562
London	Cikobava sok No 8	953076 faks: 954381
Morkinali Türk-Gürcü Ortaklı)	26 Mayıs Meydanı No 1	221512
Tori	Çanturia sok. No 10	923765, 923460 Faks:923822

Lokantalar

Tiflis'te bulunan lokanta, kafe ve eğlence yerlerinin adresleri aşağıda verilmiştir:

Ad	**Adres**	**Te/Faks**
Antsi Restoran	Şartava sok. No 44	370152
Aragvi Restoran	Sanapiro sok. No 6	920408
Berikoni Restoran	Erekle II Meydanı No2	982822
Excess Kafe	Cavcavadze Cad. No 2	232945
Green Bar	Rustaveli Cad. No 16	997280
Macdonalds	Kakbadze sok. No 3	922942 Faks: 922944
Mtatsminda Business Club	Ağmaşenebeli sok. No 1	982609 Faks: 989644
Nikala Restoran	Rustaveli Cad. No	22998283

Gürcistan'ın Yurt Dışındaki Büyükelçilikleri

Ülke	Adres	Tel/Faks
Türkiye	Hilal 1 Mah. 7. cadde N:31, : Yıldız/Çankaya	(312)4426508-09 Faks:(312)4426507
Belçika ve Avrupa Birliği	Rue Vergote 15, Bruksel, Belcika	(322) 7328550 Faks:(322) 7328547
Avusturya	Makrokkanergasse 16, Viena	(431) 7103611 Faks:(431)7103610
Almanya	Am Kurpark 6, Bonn	(228) 9575112 Faks:(228) 9575121
Azerbaycan	Azadlig 1, Otel Azerbaycan, Baku	(8922) 981779 Faks:(8922)989440
Fransa, Ispanya, UNESCO	104 Avenue Raymond Poincare, Paris	(331) 45021616 Faks:(331)45021601
İtalya	Plazzo Pierret, Piazza di Spagna No: 20, Roma	(396) 69941972/73 Faks:(396) 69941942
Rusya Federasyonu	Mali Rzevski No 6, Moskova	(095) 2906902 Faks:(095) 2024098
ABD, Kanada,	Maxico 1511 K st. N.W Suit 400, Washington D.C. 20005	(202) 3935959 Faks:(202)3934537
Yunanistan	Agiou Dımıtrıou str., 154 52 Pleoo Psihio, Atina	(301) 6716737 Faks: (301) 6716722
İran	Farmaniye,Lavasani Av.Hosseini str.Mottagahian str. 36, Tehran	(9821) 2295135 Faks.(9821)2295136
Ermenistan	Narbandian sok. 5, Erevan	(8852) 523674 Faks: (8852) 564183
İsviçre	131 Rue de Lausanne; 1202 Jenevra	(4122) 7328010 Faks: (4122) 7328595
İngiltere	Hornton Place Kensington	(44171) 9384108

	London WS 4LZ	Faks: (44171) 9378233
Kazakistan	#9, 2 Mikroraion-shkolnik, Almatı	(3272) 214930 Faks: (3272) 213881
Ukrayna, Moldova	9-b Kudriashov str., Kiev	(044) 2768053 Faks: (044) 2440901

Gürcistan'ın Diğer Dış Temsilcilikleri

Trabzon Başkonsolosluğu (Türkiye)
Adres: Uzunkum Cad. Uzanlar Apt. No 7, Trabzon
Tel: (462) 3262226
Faks: (462) 3262296

Atina Başkonsolosluğu (Yunanistan)
Adres: 85, Mikhalakopoulou str. 11528 Atina
Tel: (301) 748 9180
Faks: (301) 7489181
E-mail: georg@hol.gr

Moskova Başkonsolosluğu (Rusya Federasyonu)
Adres: 42 Arbat str. Moskova
Tel: (095) 2031662, 2032957
Faks: (095) 2031473

Vilnius Başkonsolosluğu (Litvanya)
Adres: 380 Vilnius, Antakalnio 30-2
Tel: (0122) 709650
Faks: (0122) 709650

Bağımsız Devletler Topluluğu İcra Sekretaryası Temsilciliği
Adres:17, Kirov str. Minsk, Beyaz Rusya
Tel: (017) 2223090
Faks: (017) 2272939

Birleşmiş Milletlerdeki Gürcistan Daimi Temsilciliği
Adres: 136 East 67 str. New-York, NY 10021
Tel: (1212) 759 1949
Faks: (1212) 759 1832
E-mail:misgeorgia@aol.com

Faydalı Adresler

T.C Tiflis Büyükelçiliği
Adres : Cavcavadze Cad. 35, Tiflis, Gürcistan
E-mail: tiflisbe@yahoo.com
Tel: 00 99 532-252072/73/74/76
Faks: 00 99 532-220666

TIKA Program Koordinatörlüğü (TİKAPKO)
Adres: (TİKA PKO bugünlerde yeni adresine taşınmaktadır.)
E-mail: tikatiflis@internet.ge
Tel: (99532) 933990
Faks: (99532) 985430

T.C. Ticaret Müşavirliği
Adres : Cavcavadze Cad. 35, Tiflis, Gürcistan

Gürcistan Yatırım Merkezi
Adres: Kazbegi Cad. No 42, Tiflis
Tel: (99532) 921839
Faks: (99532) 921840

Gürcistan Ticaret ve Sanayi Odası
Adres: Cavcavadze Cad. No 11, Tiflis
Tel: (99532) 220702
Faks: (99532) 235760

Avrupa Birliği Delegasyonu
Adres: Cheidze sok. No 38, Tiflis
Tel: (99532) 943763, 943768
Faks: (99532) 943768

Birleşmiş Milletler (UN)
Adres: Eristavi sok. No 9, Tiflis
Tel: (99532) 251131, 251126, 988558
Faks: (99532) 250071, 250272

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGIT)
Adres: Krtsanısı Devlet Konukevi, blok No 5, Tiflis
Tel: (99532) 988205, 938915, 989904
Faks: (99532) 942330

Uluslararası Göç Teşkilatı
Adres: Kikodze sok. No 8, Tiflis
Tel: (99532) 936761
Faks: (99532) 989981

Uluslararası Para Fonu (IMF)
Adres: Ingorokva sok. No 7, Tiflis
Tel: (99532) 936601, 986752

Faks: (99532) 931918

Dünya Bankası
Adres: Conkadze sok. No 18a, Tiflis
Tel: (99532) 942213, 942898
Faks: (99532) 995288

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)
Adres: Gamsahurdia Cad. No 30, Tiflis
Tel: (99532) 376023, 998073
Faks: (99532) 998073

Uluslararsı Kızılhac ve Kızılay Federasyonu
Adres: Tevdore Mğvdeli sok. No 35, Tiflis
Tel: (99532) 950945, 951404
Faks: (99532) 237176

Birleşmiş Milletler Çocukları Koruma Örgütü (UNICEF)
Adres: Eristavi sok. No 9, Tiflis
Tel: (99532) 232388, 251130
Faks: (99532) 251236

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)
Adres: Eristavi sok. No 9, Tiflis
Tel: (99532) 251131, 251128, 998558
Faks: (99532) 250071, 250272

Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (UNWFP)
Adres: Cavcavadze Cad. No 39a, Tiflis
Tel: (99532) 253667, 253668
Faks: (99532) 253670

ABD Uluslararası Geliştirme Ajansı (USAID)
Adres: Telavi sok. No 20, Sheraton-Metekhi Palace, Tiflis
Tel: (99532) 931262, 922547, 778541
Faks: (99532) 931769